

**נתיניהו מנסה להרגיע
בורגנים מבוהלים**
עמ' 3

גיליון 5 / 1 בפברואר 2023

מפגינים ברחוב קפלן, מוצ"ש 28 בינואר 2023 (צילום אקטיביסטילס)

ביביאליק: מחול אנזרי קודח סביבנו

עבור הפוליטיקאים, המחאה היא דיפלומטיה באמצעים אחרים. השקל והבורסה הם אך פרטים בתמונה רחבה. כאלה הם הורדת דירוג האשראי הבינלאומי של ישראל; צניחת הבורסה; ירידת ערך השקל מול הדולר; עליות המחירים "בריחת" המשקיעים; וההאטה במשק (ר' עמוד 3). הדלת המסתובבת של הבכירים האמריקאים המבקרים בישראל (השבוע היה זה מזכיר המדינה בלינקן, ובשבוע שעבר - ראש שירותי הביטחון) מלמדת הרבה. ארה"ב ונאט"ו אינן אדישות לחוסר היציבות בארץ, וכך גם בעלות הברית החדשות של ישראל בעולם הערבי. תחושת אנשי השמאל שהם פיונים על לוח השחמט מובנת ומוצדקת. יתכן אפוא כי בלון המחאה והתגייסות ההמונית נגד הימין יתפוצץ בידיהם של המפגינים. על כן, חיוני להתכונן גם למצב כזה. אין לשכוח, כי מספר הפלסטינים שקטלו השנה השב"כ והצבא הוא הגבוה ביותר בעשור האחרון. מדיניות הפשיטות מוצאת לפועל מדי לילה בערים ובמחנות בשטחים הכבושים. החיסולים והלחימה הנפשעת מתבצעים באזורים בהם מתגוררת אוכלוסייה אזרחית צפופה שאורח חייה נרמס. כל אלה הם צורות של הטלת מורא וענישה קולקטיבית נבזיות. זו מדיניות של מערכת שאיבדה כל רסן, וכבר אין ברשותה כלים לבלום את ההתנגדות למרותה. בשבוע שעבר פרצה התנגדות אלימה בשטחים, ונרשמו פעולות תגמול של פלסטינים בתגובה על הרצח בג'נין. נראה כי פעולות אלה היו ספונטניות, וביצעו אותן יחידים שפעלו באופן לא מאורגן. הקטל הנובר של פלסטינים החל אצל "ממשלת השינוי" ונמשך עם ממשלת הימין "מלא-מלא". המשך ההרג סולל דרך בטוחה לתגובה ולהסלמה: השר בן-גביר מציע "אקדח לכל אזרח"; עונש מוות; הריסת בתים; גירוש ושליטת זכויות. השר סמוטריץ' דורש "הקמת התנחלות חדשה בעבור כל הרוג יהודי" ואת הכשרת כל המאחזים. מתנחלים נוקטים שוב ושוב פעולות אלימות של ירי ושריפת בתים ורכוש פלסטיניים.

המשך בעמ' 10

פעילי השמאל העקבי המשתתפים במחאות למען השמירה על הדמוקרטיה חשים חוסר נוחות לעמוד כתף אל כתף עם הממסד הניאו-ליברלי. תחושה זו מובנת. מבחינת השמאל העקבי: כאשר יש כיבוש - אין ולא יכולה להיות דמוקרטיה. הם מותחים ביקורת חריפה על המערכת המשפטית על חלקה בהעמקת הכיבוש, וכעת הם נדרשים "להצילה".

אך אין להיאחז בהגדרות מקובעות. חיוני להבין כי הנסיבות משתנות במהירות, ואיתן משתנים גם משמעות המחאה, הנושאים שבמוקדה, ייצוג המחאה בתקשורת ומדיניות המשטרה כלפי המוחים.

המוחים, ובעיקר הצעירים שבהם, חווים כעת טבילת אש במחאה ציבורית. כמה מהם אמנם יירתעו מהאלימות שמפעילה המשטרה, אך גם ירכשו הכרה פוליטית תוך כדי כך. המחאה, אפוא, היא מצב דינאמי של חִכּוּר (סוציאליזציה) פוליטי. על כן השתתפות רחבה בה אינה מובנת מאליה.

המשך אירועי המחאה ההמוניים בסוף השבוע האחרון, חרף האירועים הקטלניים, מבשר אולי על תהליך של התבגרות והתפקחות בקרב המפגינים. הפעילים הרדיקלים נמצאים שם כדי להניף דגל ולקרוא קריאת כוון, אך גם לשמש כתובת. אל להם להתנשא - גם להם יש מה ללמוד. תנועת המחאה אינה מציגה קו אידיאולוגי זהה לזה של ממשלת בנט-לפיד. תומכי הממשלה הכושלת אמנם מייצגים אחוז לא מבוטל מהמוחים, אך חלקם נותרו חסרי בית פוליטי. שימו לב ליחס האמביוולנטי של לפיד, גנץ, ליברמן והנשיא הרצוג למחאה - הם אינם נוכחים בה פיסית או אידיאולוגית! בתיווך הנשיא, מתחזקים מנהיגי האופוזיציה מגעים עם נתיניהו ואנשיו. האם הם דנים ב'הסכם נבצרות' שימוסס את משפט נתיניהו? או שמא הם מנהלים מו"מ על כניסת חלקים מהאופוזיציה לקואליציה על חשבון הגורמים הקיצוניים? המשחק הפוליטי נמשך.

מכתבים למערכת

זכויות פליטים הן זכויות אדם

א.ס.ף - ארגון לסיוע לפליטים ומבקשי מקלט בישראל ישתתף בהפגנה נגד הממשלה גם במוצאי שבת הקרובה. זאת במחאה על מזימתה להעביר רפורמות שירסקו את מערכת המשפט ואת הדמוקרטיה הישראלית. הרפורמות, כמו יתר החוקים שחותרת הממשלה לקדם, הן סיבה לבהלה עבור קהילת הפליטים בישראל ועבור הדוגלים בהגנה על זכותם לחיות בכבוד.

אך הן סיבה לדאגה גם עבור כל מי שאיכפת לו ממצב הדמוקרטיה בישראל. המתקפה המתוכננת על קהילת הפליטים היא חלק בלתי נפרד מהמתקפה המתוכננת על מוסדות הדמוקרטיה בכלל, ועל הרשות השופטת בפרט. בליבה של המתקפה ניצבת רעה חולה אחת: הניסיון להפוך את הרשות המבצעת (רשות האוכלוסין וההגירה) כל-יכולה, ולאפשר לה לרמוס את זכויותיהם של כל אלה החיים בישראל אך אינם בעלי אזרחות ישראלית.

מקדמי הרפורמה מרבים להזכיר את מקרי העבר של ביטול "חוק הפיקדון" ושל ביטול הכליאה במתקן "חולות" ע"י בג"צ. בכך, הם מותחים קו ישרי בין שנאת הזר והאחר לבין מטרותיה המוצהרות של הרפורמה. הצטרפנו למחאה ההמונית - כדי להזכיר לציבור שאין דמוקרטיה ללא זכויות אדם, וכי אין זכויות אדם ללא זכויות לפליטים.

בהפגנות הקרובות יחלקו נציגי ארגון א.ס.ף מדבקות ועליהן הכיתוב: "אין דמוקרטיה בלי זכויות אדם, אין זכויות אדם בלי זכויות פליטים". חפשו אותנו בהפגנה, ועזרו להפיץ את המסר.

2023 מסתמנת כבר בראשיתה כשנה קשה. עם הקמת הממשלה החדשה אנו ניצבים מול מציאות המאתגרת את כל מה שידענו על המאבק למען זכויות הפליטים בישראל. א.ס.ף נלחם מעל 15 שנה למען קידום זכויות הפליטים ומבקשי המקלט בישראל.

בזכות המאבקים הציבוריים והמשפטיים שניהלנו יחד עם ארגונים שותפים ועם הקהילה, הצלחנו לבטל רבות מהגזירות האכזריות שהטילו ממשלות ישראל. עם חתימת ההסכמים הקואליציוניים הנוכחיים, התבהר כי הממשלה שקמה מאיימת להחזיר את הגלגל לאחור. ככוונתה לבטל את פסיקות בית המשפט באמצעות חקיקה דרקונית שכל מטרותיה - להתעמר בפליטים ובמבקשי המקלט. זאת, כדי שיעזבו את ישראל "מרצון". החקיקה "מתגברת" על הכרעות בתי המשפט ו"מעמידה אותן במקומן".

כחברות בארגון זכויות אדם הפועל בישראל, אנו מוטרדות מהשינויים המשפטיים שמתכננת הממשלה החדשה להוביל. חברות א.ס.ף מתכוננות, יחד עם כל ארגוני זכויות האדם במדינה, למאבק ארוך על זהותה של ישראל כמדינה דמוקרטית. המאבק לזכויות פליטים בישראל הוא חלק מהמאבק למען זכויות אדם, והמאבק למען זכויות אדם הוא המאבק למען דמוקרטיה אמיתית, שבסיסה שוויון וחיים בכבוד לכל אדם באשר הוא!

טלי אהרנטל, מנכ"לית א.ס.ף - ארגון לסיוע

לפליטים ומבקשי מקלט בישראל

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

אוי לבושה: הפורעים היו שוטרים

"לאחר שצעירה בת 21 הגישה תלונה במשטרה ולפיה שבעה רעולי פנים בשני רכבים חסמו את דרכה בכביש באזור צאלים, ירדו מהרכב ותכננו לתקוף אותה - עדכנה המשטרה (23.1) כי ממצאי החקירה העלו שאותה צעירה נקלעה לפעילות מבצעית של יחידה מיוחדת ולא הותקפה כפי שסברה. הנהגת סיפורה כי לחצה על דוושת הגז, פגעה באחד הרכבים - וכך חילצה את עצמה. היא מיהרה לצלצל לאחד מאנשי הביטחון ודיווחה לו על כך. האירוע דווח גם למשטרה. השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר הגיב, עוד בזמן שחקירת המשטרה מתנהלת, ואמר: 'הזדעזעתי לשמוע את תיאור המקרה החמור, וביקשתי ממשטרת מחוז דרום לרכז את כל המאמצים לטיפול נרחב בפורעים. אני סומך על חוקרי המשטרה שיאתרו את העבריינים במהירות וימצו איתם את מלוא חומרת הדין'".

מתן צורי, "וויינט", 23.1

האופוזיציה העקבית בישראל... ובנורבגיה

"מליאת הכנסת אישרה בקריאה ראשונה את החוק הנורווגי המורחב שיאפשר לליכוד להכניס לכנסת חברים נוספים במקום שרים וסגני שרים שיתפסו ממנה. כל חברי הקואליציה תמכו בהצעה וכל חברי האופוזיציה התנגדו לה, בדיוק בניגוד לעמדתם בכנסת הקודמת. הסיעה היחידה שהתנגדה להצעה באופן עקבי היא חד"ש-תע"ל".

ישועה תורג'מן, אתר "כיפה", 17.1

אין מה להוסיף

"...ואני ממש לא רוצה להוסיף דבר על הדמוקרטיה הכי שברירית במזרח התיכון".

פרופ' חנה יבלונקה בדיון באוניברסיטת ת"א, 17.1

הקיסר מקיסריה

"בתמונה מפגישתו הראשונה של ראש הממשלה עם הרמטכ"ל החדש, מונח על שולחנו של נתניהו ספר הביורגריה של הקיסר הרומאי אוגוסטוס. לא ברור אם הספר על הקיסר שבתחבולות מונה למנהיג עליון לכל חייו הונח שם באופן תמים או במכוון. אוגוסטוס היה בנו המאומץ של יוליוס קיסר. הוא היה הקיסר הרומאי הראשון ומשל באימפריה במשך 57 שנה".

נינה פוקס, "וויינט", 19.1

גאלה בהרצליה פיתוח: להתלהב מהשואה

"משה שגב - מטבח שף חוויתי, פלפל - מזון שאוהב אנשים ומצעד הגבורה מזמינים את הציבור לגאלה לציון יום השואה והגבורה הבינלאומי שייערך ב-27.1, ברחוב משכית 32, הרצליה פיתוח. הגאלה תשיק תכנית חינוכית חדשנית אשר תגרום לבני הנוער להתלהב מזיכרון השואה. אפשר וצריך לזכור שואה אחרת".

הזמנה שהופצה בדוא"ל למרצים באוניברסיטאות, 23.1

לתשומת לבו של המורה נתניהו: התלמיד בשורה השלישית לא מקשיב לשיעור ושקוע בנייד, 27 בינואר 2023 (צילום: הליכוד)

ביבי הכבאי בא לעזור לבורגנים המבוהלים

עשרות משתתפי המפגש חייבים לנתניהו חוב משמעותי. בשנות שלטונו הארוכות הוא אחד האחראים להונם המצטבר ולרווחי העתק של המגזר הפיננסי בדור האחרון. אך למרות מאמצי נתניהו, הוא לא ממש הרגיע. מנכ"ל בנק הפועלים, דב קוטלר, סיפר כי בימים האחרונים ניכרת עלייה במשיכת פיקדונות בנקאיים מצד לקוחות פרטיים. עם זאת הוא ציין כי מדובר בסכומים לא גדולים ומחשבוניות שאינם שייכים לחברות היי-טק.

וידוי של קוטלר (בנקאים לא אוהבים לחשוף כי הקופה מתרוקנת מפיקדונות וממזומנים) הושמע בהמשך להודעה שפרסמה מנכ"לית חברת "פאפאיה", עינת גז, בדבר העברת יתרות הכספים של התאגיד משרא"ל לבנקים בחו"ל. יצוין כי גז נשאה דברים בעצרת נגד ממשלת הימין שנערכה ברחוב קפלן במוצאי שבת 21 בינואר. תום ליבנה, מייסד "וורביט" ששווה 2 מיליארד דולר, הצהיר כי יעזוב את הארץ.

מנכ"ל בנק דיסקונט, אורי לוי, הביע גם הוא את חששו באוזני נתניהו: בנקים ומשקיעים זרים מכרו איגרות חוב של ממשלת ישראל והמירו שקלים לדולרים. הדבר הוביל להיחלשות השקל ולפתיחת מרווח משמעותי בין האג"ח הממשלתי האמריקאי לאג"ח של ממשלת ישראל. לוי ציין כי "אפשר שהדבר קשור לאזהרות הכלכלנים מפני הרפורמה המשפטית אך לא בוודאות. בכל מקרה, מסוכן לבדוק זאת".

הפיל הדרום אפריקאי שבחור

האגדה מספרת כי בנקאים הם "אנשים זהירים", המגלים טפח ומכסים טפחיים. אך מהדברים שנאמרו בפגישה במצודת זאב ניתן להסיק כי פחדם הגדול הוא הפשיזציה ("הרפורמה המשפטית") והעמקת הכיבוש אשר תגרור תגובה פלסטינית הולמת.

איש מבין בעלי ההון לא יודה בפומבי כי חששו הגדול ביותר הוא שעל ישראל יוטל חרם כלכלי הדומה לחרם על דרום אפריקה בשנות ה-80 של המאה שעברה. שם גרם החרם להיחלשות משטר האפרטהייד בהדרגה עד לחיסולו. במילים אחרות, הכלכלנים חוששים כי חרם דומה על ישראל יוביל להימנעות מהשקעות ולעיצומים כלכליים. אגב, חרם, מניעת השקעות ועיצומים הם ראשי התיבות באנגלית של תנועת החרם הבינלאומי על ישראל בי.די.אס.

התמיכה בבי.די.אס. אמנם אינה צוברת תאוצה בקצב של תנועת החרם על דרא"פ, אך היא יכולה לצבור נקודות רבות לזכותה גם מכיוון בלתי צפוי - מהתאגידים הקפיטליסטיים בישראל ובחו"ל, הנאבקים לשמור על רווחיהם בכל מחיר. ובפרפרזה על מילות השיר: אלף כבאים לא יצליחו לכבות את האש שהציתו נתניהו וממשלתו הימנית הקיצונית.

אפרים דויד

ראש הממשלה בנימין נתניהו נועד בשבוע שעבר (27.1) בתל-אביב עם קבוצת אנשי עסקים ישראלים. זאת בעקבות מכתב אזהרה עליו חתמו יותר מ-300 כלכלנים, בו ביטאו את חששותיהם בנוגע לפגיעת "הרפורמה המשפטית" בהשקעות הזרות בישראל. נתניהו העסוק הזדרז להיוועד עם חברי הבורגנות הישראלית היקרה לליבו ולהרגיעם. בדרך זו, כך סבר, יצליח לגייס את תמיכתם, ולשכנעם כי ההפיכה המשטרית דווקא תסייע לכלכלה הישראלית. הכלכלנים שהגיעו לפגישה שייכים ברובם לזרם הניאו-ליברלי. בעבר הם נהגו לשבח את "הרפורמות של נתניהו", אך כעת הם חוששים שצעדיו יובילו להורדת דירוג האשראי של ישראל. המכתב שניסחו התריע בין השאר על: ירידה בהשקעות הזרות; העתקת פעילות חברות היי-טק לחו"ל; בריחת מוחות; ופגיעה ארוכת טווח בצמיחת המשק ובאיכות החיים של תושבי ישראל. הסכנות שמתאר המכתב ארוכות טווח, אך לדברי הכלכלנים המודאגים, התפתחויות כגון משיכת פיקדונות בהיקף משמעותי מהבנקים והיחלשות השקל ואגרות החוב (אג"ח) של ממשלת ישראל עלולות להוביל את כלכלת ישראל למדרון חלקלק.

מפגש החירום במצודת זאב

לפי פרסום בערוץ 14, הייתה הפגישה אמורה להיערך בביתו של שלומי פוגל, הבעלים והמנכ"ל של קבוצת אמפא ושל מספנות ישראל המקורב לנתניהו. אך הפגישה נערכה במטה הליכוד בתל-אביב, מצודת זאב. כך, מה שאמור היה להיות מפגש בדלתיים סגורות, הפך אירוע ממלכתי שהתקיים במטה מפלגתי.

בעל ההון פוגל הוא חבר ליכוד ותיק, ואהבתו לשיטה הניאו-ליברלית אינה מנותקת מפעילותו הפוליטית: ב-1995 רכש מהמדינה בזול את מספנות ישראל במפרץ חיפה. עם השנים, היה הנמל במפרץ לנמל הפרטי הראשון בישראל. בסוף שנות התשעים היה פוגל אחד האחראים לפיטורי 2,500 עובדי אמקור. זאת לאחר שכנס כשותף בחברת אמפא נדל"ן יחד עם האחים נקש האמריקאים. האחים הם שותפיו גם בעסקי האחרים, בהם נמל אילת (בו מחזיק פוגל ב-5%) ורשת המלונות אורכידאה. על-פי פרסום ב"דה מרקר" (22.1), חתמה חברת מספנות ישראל המופרטת על הסכם רכישת מגורות ומתקני שינוע לייבוא ולאחסון גרעינים בשווי 96 מיליון שקל. החברה היא כבר מונופול על שוק המזון לבעלי החיים, וכעת משתלטת על שוק נוסף.

במפגש במצודת זאב ניסה נתניהו להסביר, כי "הרפורמה של השר לוי תסייע לכלכלה", והוסיף: "היא תביא את ישראל למקום טוב מאוד בין רובן המוחלט של הדמוקרטיות בעולם. עצמאות בית המשפט תישמר במערכת של איזונים ובלמים. לא רק שהרפורמה לא תפגע בכלכלה, היא תזניק אותה". יצוין כי

חד"ש גינתה את טבח הפלסטינים בג'נין

11 פלסטינים נהרגו בשבוע שעבר (26.1) מאש חיילי הכיבוש. 10 מההרוגים, בהם אישה מבוגרת, נורו בעימותים עם צה"ל במחנה הפליטים ג'נין. צעיר נוסף נהרג בא-ראם, צפונית לירושלים, במהלך הפגנות הזעם שפרצו בשטחים הכבושים בעקבות הטבח. משרד הבריאות הפלסטיני מסר כי 20 מתושבי ג'נין נפצעו בעימותים, וכי ארבעה מהם במצב קשה. דובר צה"ל טען כי כוחות צבא, שב"כ, מג"ב וימ"מ נכנסו למחנה כדי לעצור פעילים בג'יהאד האסלאמי.

ביום הטבח הודיעה הרשות הפלסטינית כי בכוננתה להפסיק לאלתר את תיאומה הביטחוני עם ישראל. דובר הנשיאות הפלסטינית, נביל אבו רודינה, הודיע לאחר כינוס ההנהגה הפלסטינית כי הרשות תפנה למועצת הביטחון של האו"ם כדי שתגן על הפלסטינים. כמו כן הבהיר: "נפנה לבית הדין הבינלאומי בעניין הטבח בג'נין. אנו קוראים לבית הדין לשגר משלחת לשטחים הפלסטיניים כדי לעמוד מקרוב על הפשעים שמבצעת ישראל".

סיעת חד"ש-תע"ל גינתה את ההרג בשטחים: "במהלך יממה אחת בלבד הרגו כוחות הכיבוש תשעה פלסטינים, ביניהם אישה מבוגרת, ופצעו עשרות". עוד נמסר: "זה טבח רצחני הנוסף להרג 30 פלסטינים מתחילת השנה. הממשלה הנוכחית מתחרה בקודמתה מי מהן קטלנית יותר, ומדרדרת את הציבור לאסון מדמם. אחת ממטרותיה של הממשלה - להסיט את לב הציבור מהמחאה נגד ההפיכה המשפטית". "אנו מתריעים מפני הסלמה שתוצאותיה יהיו חמורות ומדממות, וקוראים להתערבות בינלאומית מידית כדי לעצור את שפיכת הדמים. חיוני להתנגד להמשך הטרור שמפעילים כוחות הכיבוש בשטחים הכבושים", סיכמו.

חבר הכנסת עופר כסיף (חד"ש) האשים את צבא הכיבוש במעשי טבח מתמשכים נגד הפלסטינים, וזאת כדי לקדם את ההפיכה השלטונית. כסיף צייץ: "הטבח המתמשך הוא ציניות פוליטית, ומטרתו לדכא את המחאה נגד ההפיכה המשטרית. הוא נועד להכין את התשתית להצדקת נפבה נוספת". לדברי כסיף: "זו תוכניתה של ממשלת הזדון: לטבוח בפלסטינים בגדה, בעזה ובמזרח ירושלים הכבושות, ולפרוע באזרחים הערבים בתחומי הקו הירוק באמצעות המשמר הלאומי של כנופיית בן גביר. לא ניתן להם".

בעקבות ההרג, יזמו חד"ש ומק"י משמרות מחאה בחיפה, בנצרת, בשרפיע וביישובים ערביים נוספים בגליל. ח"כ כסיף השתתף בהפגנה שארגנו חד"ש והמפלגה הקומוניסטית בחיפה, במהלכה הניף את דגל פלסטין. מפקד משטרת חיפה דרש ממנו, באמצעות שימוש בכוח, להוריד את הדגל, אולם ח"כ כסיף דבק בזכותו וקרא בפני השוטרים את הנחיות היועצת המשפטית לממשלה בנושא.

יומיים לאחר הטבח (28.1) נרצחו שבעה בני אדם בפגיעה ירי ליד בית כנסת בשכונת נווה יעקב שנוסדה על שטח פלסטיני כבוש צפונית לירושלים. בין הנרצחים אב ובנו בן ה-15. יו"ר סיעת חד"ש-תע"ל, ח"כ איימן עודה הגיב לפגיעה ואמר "הכיבוש ממשיך לגבות קורבנות. אבל בממשלה הפשיסטית רגועים, הם יודעים שאפילו באופוזיציה יש גזענים שהכיבוש והפלסטינים לא מעניינים אותם. המאבק על הדמוקרטיה חייב להיות גם ובעיקר מאבק נגד הכיבוש!".

תומא-סלימאן: נתוני המוות בתאונות הבנייה לא מהימנים

מהימנותם של נתוני תאונות העבודה בישראל הם נושא למחלוקת חריפה בין משרד התעשייה לבין חברי הכנסת והארגונים הפועלים לשמירת הבטיחות בעבודה. כך נחשף (30.1) במהלך ישיבה שערכה ועדת העבודה והרווחה של הכנסת ביוזמת ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש-תע"ל).

לדברי יו"ר הוועדה ישראל אייכלר (יהדות התורה), דו"ח שהמליץ על שינויים בהסדרי הבטיחות בענף הבניה נוסח לפני כשמונה שנים, אך מסקנותיו טרם יושמו: "תמוה ומטריד כי שישה גורמים ממשלתיים לא מצליחים לתאם ביניהם נתונים ודרכי פעולה", אמר אייכלר. בהמשך הדגיש כי יקדם חוק בטיחות ויזרו את משרד המשפטים להציג בתוך שבועות את התקנות בנושא.

ח"כ תומא-סלימאן אמרה בפתח הדיון: "כולנו יודעים שהנתונים בדו"ח תאונות העבודה הרשמי של מינהל הבטיחות אינם מדויקים. לא מדובר בנתוני סחורות, אלא בחיי אדם! פועלים נופלים אל מותם, וחיייהם של פועלים וחיי משפחותיהם משתבשים בשל תאונות העבודה. הדו"ח מציג ירידה כביכול במספר תאונות העבודה. זה אינו המצב. מי שעוקב אחר המתרחש, מי שסופר את תאונות העבודה, יודע שהדו"ח רחוק מהמציאות. מה שקורה הוא שתאונות עבודה עוברות 'הסבה' - כאשר תאונת דריסה מתרחשת במקום עבודה, היא נרשמת כתאונת דרכים כדי להסוות את הקטל בענף הבניה".

לדברי אמיר סריג, ראש מינהל הבטיחות במשרד הכלכלה והתעשייה, בשנת 2022 חלה עלייה של 4% באכיפה ובפיקוח. עם זאת, מספר המפיקים הנמוך לא מצליח להדביק את קצב הבנייה. לדבריו, 23 פועלים נהרגו בשנת 2022 לעומת 32 בשנת 2021.

אך הדבר אינו מתיישב עם הסתירות שחשפה ח"כ תומא-סלימאן בנתוני משרד התעשייה: "מספר תאונות העבודה עולה בעוד שמספר כתבי האישום המוגשים יורד". חברה לסיעה ח"כ עופר כסיף טען כי הזלזול שמגלות הרשויות בנושא נובע מזהות ההרוגים.

אלה ברובם פלסטינים תושבי השטחים הכבושים, ערבים אזרחי ישראל ועובדים זרים: "הקטל הוא קודם כל מעמדי, ואשמים בו המעסיקים המעדיפים רווח על פני רווחה". עוד הוסיף: "ראינו עליה אסטרטגית לא רק במספר ההרוגים, אלא גם במספר הפצועים הקשה, שרבים מהם לא מקבלים טיפול הולם".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126402

סכנת המאגרים הביומטריים

העלה כי תמונות פניהם של אזרחים שמורות במאגרים שמפעילים עשרה גופים ציבוריים, כולל משרדי ממשלה. ישיבת ועדת המדע והטכנולוגיה ערכה דיון ראשון בנושא ב-15 בדצמבר 2021. בתוך כך, בחנה הוועדה את המאגר שמפעיל משרד התחבורה, ובו כ-4 מיליון תמונות פנים. מדובר במאגר הכולל את תמונות פניהם של אזרחים שצולמו לטובת הנפקת רישיונות נהיגה. אך גורמים שונים קיבלו אישור להשתמש במאגר לצרכיהם: המשטרה, רשות המיסים, שירותי הביטחון וצה"ל. משרד התחבורה מספק לגופים אלה גישה למידע הביומטרי ללא כל פיקוח. בישיבה בדצמבר 2021, התחייב נציג משרד התחבורה אלון ליכטשטיין כי עד לסוף 2021 יימחקו המאגרים. אך נכון ליולי 2022, הם ממשיכים לפעול.

יצוין כי המדינה מחזיקה מאגרים ביומטריים נוספים ובהם מיליוני צילומי פנים ותעודות זהויות. מאגר המשרד לביטחון לאומי באגף לרישוי כלי יריה מכיל 300 אלף תמונות פנים; מאגר רשות האוכלוסין וההגירה, הכולל גם את מאגר העובדים הזרים, מכיל 600 אלף תמונות פנים; מאגר משרד העלייה והקליטה מכיל 400 אלף תמונות פנים; מאגר משרד הבינוי והשיכון, הכולל מאגר תמונות הזכאים לסיוע בדירור, מכיל 900 אלף תמונות פנים. הרשויות המקומיות מחזיקות גם הן מאגרי מידע, המכילים צילומי תעודות זהות שבהן תמונות פנים ביומטריות, כמו גם נתונים ביוגרפיים של תושבי העיר. זאת לצורך הנגשת שירותים מוניציפליים. מדובר במיליוני נתונים שמספרם המדויק אינו ידוע. הממשלה קבעה כי לגבי "גופים מיוחדים" יחולו הסדרים מיוחדים בכל הנוגע להפעלת יישומים ביומטריים. עם גופים אלה נמנים משרת ישראל ושירות בתי הסוהר. אך נכון לעכשיו, השימוש של שני גופים אלה במאגרים הביומטריים אינו תחת פיקוח.

פגיעה גוברת בפרטיות האזרחים

ישיבת הוועדה בשבוע שעבר הצביעה על פגיעה מעמיקה בפרטיות וביכולת האזרחים להישאר אנונימיים במרחב הציבורי. מדיניות הממשלה בנושא המאגרים פוגעת באופן חמור בחופש הביטוי, בחופש ההתאגדות, בחופש ההפגנה, בחופש הדת ובזכות לחירות. לפי האגודה לזכויות האזרח: "לטכנולוגיה המאפשרת מעקב מתמשך אחר תנועות של אזרחים אפקט ממשמע וממשטר, הגורם לאדם להימנע מפעילויות שונות שהוא חופשי לעשות. אדם היודע כי מהלכיו נמצאים תחת מעקב וחשופים לעיני השלטון ישנה את התנהגותו ואף ייזהר בהתבטאויותיו".

קיימת סכנה כי המשטרה תשתמש באמצעים טכנולוגיים אלה לדיכוי הפגנות. שימוש מסוג זה, במיוחד מצד משטרה הכפופה לכוחות פוליטיים דכאניים, ירתיע אזרחים לצאת להפגין ויפגע באלה שיבחרו להפגין. כך יפחית השימוש במאגרים את החופש להביע דעה במרחב הציבורי. חיוני לפקח על המאגרים הביומטריים ולוודא כי נעשה בהם שימוש אך ורק במידת הצורך. כן יש לוודא כי המאגרים הקיימים מאובטחים ברמה הגבוהה ביותר וכפופים למדיניות הלאומית ליישומים ביומטריים.

עדן לומרמן

העדר הפיקוח על מאגרי הנתונים הביומטריים הממשלתיים עמד במרכז ישיבת ועדת המדע והטכנולוגיה בכנסת בשבוע שעבר (23.1). את הדיון ניהל ראש הוועדה ח"כ איימן עודה (חד"ש-תע"ל).

במהלך הישיבה הצטרף ח"כ עודה (בצילום) למבקרי השימוש שעושה הממשלה במאגרים הביומטריים, וקרא יחד איתם לצמצם את השימוש בהם ככל האפשר. הנקודות העיקריות שעלו בדיון היו: מספרם המרובה של המאגרים הביומטריים ומאגרי התמונות, אותם מפעילים הממשלה וגופים ציבוריים נוספים. עוד דנה הוועדה בשאלה, האם איחוד כל המאגרים ייטיב עם האזרחים.

בסיכום הדיון אמר ח"כ עודה: "הוועדה קוראת לממשלה לבחון את הצורך בהפעלת מאגרי מידע ביומטרי כה רבים ומפוזרים. יש לוודא כי הממשלה משתמשת במאגרים שברשותה בהתאם למדיניות הביומטרית הלאומית. כמו כן, יש לצמצם את השימוש במאגרי מידע שאינם נחוצים. אנו קוראים לייסד מטה שיפעל לצמצום המאגרים, ולאפשר אספקת שירותים על בסיס המאגר הביומטרי הלאומי בלבד. בנוסף, על משרד התחבורה לפעול למחיקת המאגר שברשותו, בהתאם להתחייבויותיו. הוועדה תמשיך לעקוב אחר הנושא ותקיים דיונים נוספים".

מיליוני צילומים וטביעות אצבעות

מאגר ביומטרי הוא אוסף דיגיטלי של נתונים, הכולל בין השאר טביעות אצבעות ותווי פנים של אזרחים. ב-2009 חוקקה הכנסת את החוק "הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגרי מידע". מטרת החוק העיקרית - למנוע גניבות זהות המתבצעות באמצעות זיוף תעודות זהות ודרכונים.

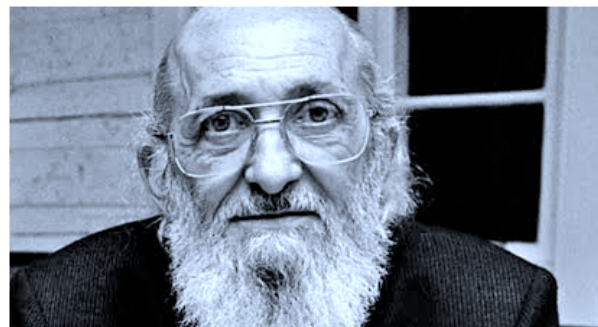
החקיקה עוררה בשעתה פולמוס ציבורי בנושא. היא הובילה להגשת כמה עתירות לבג"ץ, וזה חייב את המדינה לפרסם מדיניות לאומית ליישומים ביומטריים. המדיניות חלה על המאגר הביומטרי הראשי, עליו ממונה רשות המאגר הביומטרי הלאומי.

מטרת החקיקה - לשמור על הציבור מפני סכנות דליפה ולהטיל רגולציה על השימוש במאגרים. זאת במטרה להבטיח את השימוש בהם למטרות הכרחיות בלבד, ולהגן על זכויות הפרט של האזרחים.

אך לבד מהמאגר הביומטרי הלאומי, קיימים מאגרים נוספים שאינם כפופים למדיניות הפיקוח הממשלתית. דו"ח שפרסם הממונה על היישומים הביומטריים ביולי האחרון

חינוך דיאלוגי מהפכני נגד ההשתקה

פאולו פריירה כפי שצולם בשנות השמונים (צילום: קן פריירה)

הדיאלוג החינוכי שמציע פריירה שואב ממקום של ענווה, אהבה ואמונה מוחלטת במין האנושי. בהיעדר דיאלוג כזה, לא ניתן ליצור אומן הדדי בין המחנך למחונך, ולא ניתן לבנות ביניהם שותפות של אמת. הדיאלוג החינוכי צריך להיות נטוע בהווייתם הממשית של אלה הלוקחים בו חלק: "לעתים קרובות קורה שמחנכים [...] מדברים אבל אינם מובנים, מפני שלשונם אינה רגישה למצב המוחשי של קהל שומעיהם. או אז, דבריהם אינם אלא רטוריקה מנוכרת ומנוכרת. לשונם של המחנך [...] וכן לשון העם, אינן יכולות להתקיים ללא מחשבה; ולא הלשון, אף לא המחשבה, יכולות להתקיים ללא המבנה, מושא התייחסותן. תקשורת יעילה מותנית בהבנתם של המחנך [...] את התנאים המבניים, שבזיקה אליהם מתעצבות דיאלקטית מחשבת העם ולשונו".

בחינה מחדש של הסטטוס קוו בחינוך הישראלי

"פדגוגיה של המדוכאים" מציג תיאוריה ופרקטיקה שנועדו לבחון את הסטטוס קוו בשם הצדק החברתי. הוא מלבין את פני השיטות הפדגוגיות שלא עושות כן, ובכך מאמצות את הסטטוס קוו. את הפדגוגיה הדיאלוגית ניתן להתאים למרחבים ולמצבים שונים. היא מציעה לקסיקון עשיר שפיתח פריירה מניסיונו בחינוך מבוגרים, והותאם ליחידות חינוך החל מהגיל הרך וכלה בהשכלה גבוהה. מעל לכל, מציבה השיטה את השאלות שנותרו בעיני עד היום: מהו העולם שבו אנו חיים? מדוע הוא כזה? איזה עולם היינו רוצים ליצור? כיצד ניתן להביא ליצירתו?

התרגום החדש הוא אירוע חשוב דווקא בישראל, על רקע המגמות האנטי דיאלוגיות המתפשטות במערכת החינוך. אלה קיבלו לאחרונה זריקת מרץ בדמות העברת האגף לתוכניות חיצוניות מידי משרד החינוך לידי הפשיסט אבי מעוז, שכבר הצהיר כי ככוונתו "להילחם בחדירת הפרוגרס הרדיקלי". שר החינוך יואב קיש איים לאחרונה כי יאסור על כניסת ארגונים אזרחיים כמו פורום המשפחות השכולות לבתי הספר.

לכן מצער כי התרגום החדש לא כולל מבוא או אחרית דבר המאירים את חשיבותו במציאות ובאקלים הפוליטיים בישראל. אווירת סתימת הפיות והדיכוי שלדיאלוג או שיח ביקורתי במערכת החינוך ובחברה התקיימו בישראל עוד לפני נתינו-בן גביר. במציאות של השתקה, רדיפה, דיכוי, חוסר חשיבה ביקורתית וקונפורמיזם משתק האוחז ברבים, חיוני להיענות לקריאתו של פריירה לחינוך דיאלוגי, ושווינו.

אדם אלי

השקת המהדורה העברית החדשה של

"פדגוגיה של המדוכאים"

ביום ג' הקרוב (7.2), בשעה 20:00 יתקיים בגדה השמאלית ברחוב אחד העם 70 בתל אביב האירוע "פדגוגיה ביקורתית בישראל". באירוע זו תיערך ההשקה למהדורה העברית החדשה של "פדגוגיה של המדוכאים".

האירוע יארח פאנל בהשתתפות ד"ר חגית גור צבי מאוניברסיטת ת"א - ממקימות המרכז לפדגוגיה ביקורתית בסמינר הקיבוצים; ד"ר שרף חסאן ממכללת אורנים - ראש ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי; וקלרה יונה - ממיסדות עמותת "קדמה", מייסדת תיכון קדמה בירושלים ומנהלתו הראשונה. בהמשך יפתח הפאנל לשאלות ולדין בהשתתפות הקהל.

למעלה מארבעים שנה חלפו מאז תורגם לראשונה לעברית "פדגוגיה של המדוכאים" - ספרו פורץ הדרך של המחנך וההתיאורטיקן המרקסיסטי הברזילאי פאולו פריירה. ספר זה הוא מהמפורסמים והמשפיעים ביותר שנכתבו עד היום בתחום הפדגוגיה. על כן, הוא נחטף ונעלם מהמדפים בישראל סמוך להוצאתו הראשונה בעברית. מאז, ניתן היה למצוא את הספר רק בספריות, בחנויות יד שניה או כקובץ סרוק באיכות ירודה (אותו מכירים אינספור סטודנטים ממוסדות לחינוך ולהוראה). לאחרונה פרסמה הוצאת "פרדס" מהדורה עברית חדשה לספר בתרגומה של נעמי זוסמן.

פריירה (1921-1997) מימש את פעילותו החינוכית המהפכנית בקרב אוכלוסיות אנאלפביות מבוגרות ועניות. הדבר משך אליו את תשומת ליבה של החונטה הצבאית ששלטה בברזיל לאחר ההפיכה שהתרחשה בה ב-1964. השלטון אסר את פריירה, ובהמשך נאלץ לגלות לבוליביה ולצ'ילה. במהלך גלותו פרסם את "פדגוגיה של המדוכאים". הרעיונות שמציג הספר נותרו רלבנטיים ועדכניים גם לתקופתנו. עם זאת, תרגומו הראשון של הספר התיישן. זוסמן עשתה חסד עם קהל קוראי העברית בתרגום חדש, קולח ומודרני ונגיש.

שלילת הדיכטומיה מחנך-תלמיד

"פדגוגיה של המדוכאים" הוא כתב אישום נוקב כלפי מערכת החינוך ושיטת הלימוד "הבנקאית". לפיה, מפקיד המחנך יידע אצל התלמידים: "משימתו היא 'למלא' בתכני הרצאתו - תכנים מנותקים מהמציאות, שאינם קשורים למכלול העשוי להעניק להם משמעות. המילים מרוקנות מתוכן ונקלטות כמלל חלול, מנוכר ומנוכר".

תהליך למידה זה מרכא חקירה ולמידה מצד אחד, ומעודד גישה פסיבית וצייתנית, שהיא חלק מתהליך הדיכוי מצד שני: "ככל שהמתחנכים עסוקים באחסון הפיקדונות, כך הם ממעטים לפתח את התודעה הביקורתית שהייתה נובעת מהתערבותם בעולם כמי שמחוללים בו שינוי. ככל שיקבלו את התפקיד הסביל שנכפה עליהם בשלמות רבה יותר, כך ייטו להסתגל לעולם כפי שהוא, ולקבל את תפיסת המציאות המקוטעת שהופקדה בהם".

הספר לא מסתפק בהצגת בעיות השיטה הבנקאית, אלא גם מציע דרכים להתגבר עליהן. פריירה מציע שיטת חינוך דיאלוגית, שבמסגרתה שולל המחנך המהפכן את הדיכטומיה מורה-תלמיד: "מאמצי התלמיד צריכים להתמזג במאמציהם של המתחנכים לעסוק בחשיבה ביקורתית ובשאיפה להומניזציה הדדית; עליהם להיות ספוגים באמון עמוק באנשים ובכוח היצירה שלהם. כדי להגשים זאת, עליו להימצא ביחסי שותפות עם המתחנכים".

ציון עם מגן דוד כדי להדגיש את זהותם הלאומית היהודית הנבדלת".

בהמשך, בבחינתו את תקופת המנדט הבריטי, זונח כהן לחלוטין את הקיטוב האידיאולוגי והפוליטי שפילג את "הישוב". תוצאת הקיטוב הייתה פיצול בין מק"י ומפלגות השמאל הציוניות מצד אחד; לבין מפלגת השלטון מפא"י, הציונים הליברלים והזרם הרוויזיוניסטי הפרוטו-פשיסטי מהצד השני.

אחד מביטויי העיקריים של הקיטוב היה התעקשות מפלגות השמאל לתחזק את קשריהן עם מעמד הפועלים הפלסטיני. אליעזר הכהן, חבר בית אלפא, הזהיר כבר בראשית שנות השלושים מפני "ההשלכות הרוות האסון של מדיניות ההנהגה הציונית כלפי הערבים". השומר הצעיר קרא עד ערב הכרזת המדינה ל"הקמת מדינה דו-לאומית סוציאליסטית בארץ ישראל".

בוועידת הפילוג של פועלי ציון ב-1920, דחה בן גוריון את טענתם של דוברי השמאל לפיה הסולידריות המעמדית של פועלי שני העמים תגשר על הניגוד הלאומי ותבטלו. את המפלגה הקומוניסטית, המפלגה היחידה בה היו חברים ערבים ויהודים, מזכיר כהן רק בעמוד אחד. וזאת, אך ורק כדי לומר לקורא כי רוב חבריה היו ממוצא מזרח אירופאי. אך הוא מוסיף: היו בה גם "שמחה צברי ממוצא תימני ומאיר סלונים יליד חברון" (מעניין מה צברי וסלונים היו אומרים על כך).

ההיסטוריון חייב להזמין את העובדות לדבר

כהן מתעקש לתמרן לסירוגין בין שתי מערכות מושגים: מעמדית-חברתית ואתנית-תרבותית. בסופו של דבר, הוא אינו מסביר מה לדעתו קדם למה - הן כרונולוגית הן מהותית. לטענתו, "בשתי התקופות היו המזרחים המעמדות הנמוכים". לכן, הוא סבור, נקבע יחסם כלפי הערבים על פי הנסיבות ההיסטוריות ועל פי מעמדם החברתי. אך מדבריו ניתן להסיק גם כי המזרחיות היא גורם מהותי ובלתי תלוי, המשמש כוח מניע ומושג מסביר של "הניגוד בין היחס הספרדי-מזרחי כלפי הערבים והשאלה הפלסטינית לבין היחס האשכנזי כלפיהם". הספר מציג אוסף סלקטיבי של אירועים וקטעי עיתונות כדי לאשש את הנחותיו. אך כהן מוסר את הקטעים בלא התייחסות לרוח התקופה, או להקשר בו התרחשו. נראה כי כהן שכח את אמירתו של אדוארד ה. קאר: "העובדות מדברות רק כאשר ההיסטוריון מזמין אותן לעשות זאת".

בסוף הדבר לספר טוען כהן, כי "תופעת הגזענות מחייבת בדק בית מהמסד עד הטפחות. הניתוח שהצענו הוא תרומה לבדק הבית המוצע". לעניות דעתי הדבר רחוק מהמציאות. כהן בוחן אמנם את הדרת היהודים המזרחים ואת אפלייתם. עם זאת, הוא מבקר את האליטה השלטת "מבפנים" כיהודי מזרחי הבוחן את ההיסטוריה הציונית לאחר מעשה.

כהן סבור כי החברה הישראלית פועלת ב"ווקום סוציולוגי", כלומר באופן בלתי תלוי בסכסוך ההיסטורי עם העם הפלסטיני. לפיכך, "בדק הבית" שהוא מציע עשוי לספק רק תחושה מדומה של התעלות מוסרית - כאילו שהיהודים המזרחים עדיין שקולים לפלסטינים, כפי שהיו בעת השלטון הטורקי.

בהיעדר תפיסה רפובליקאית של משטר ישראלי המכיל את פלסטין והפלסטינים, בדק הבית המוצע הוא סוג של "רדיקליזם דה-לוקס". ככזה, הוא משחק לידי של הימין ביודעין או שלא. כאן טמונה הבעייתיות של שיח הזהויות המזרחי, המציב רק מראית עין של ביקורת. לפיו, מעיינות הביקורת כבר מוצו, ובכך הוא שולל את הביקורת השמאלית הרדיקלית.

אודי אדיב

בן גוריון נואם בטקס הנחת אבן הפינה לבניין ההסתדרות, 1924 (צילום: לע"ח)

בדק בית מעמיק או רדיקליזם דה-לוקס

ספרו של הלל כהן "שונאים סיפור אהבה" מתחיל בעימות ערבי-אשכנזי אלים שהתרחש ביפו ב-1908. הספרדים, שהיו אז רובה של האוכלוסייה היהודית בארץ, ביקרו את התנהגות החלוצים האשכנזים. כהן בחר באירוע זה של מחלוקת פנים-יהודית "המאירה באור חדש את יחסי מזרחים-ערבים". יוצא, לפי כהן, שהגירת הציונים-האשכנזים לפלסטין בסוף המאה ה-19 שמה קץ לאידיליה ששררה בה עד אז בין יהודים לערבים.

כהן טוען כי "הנחה בסיסית, שבלעדיה אין מקום לכתיבת ספר כזה, היא שקיים הבדל בין היחס הספרדי-מזרחי לערבים ולשאלה הפלסטינית לבין היחס האשכנזי אליהם". הוא ממשיך ומסביר: "קיים קו המחבר בין המזרחיות המקומית מהתקופה העותומאנית והמנדט לבין המזרחיות שלאחר הקמת המדינה". מה נותר לומר? אולי לצטט מספרו של ג'ורג' מ. פרדריקסון: "גזענים טוענים כי הבדלים כאלה נובעים בעיקר מגורמים גנטיים בלתי ניתנים לשינוי ולא מנסיבות סביבתיות או היסטוריות [...] ישנה, אבל, דרך אחרת לכתוב היסטוריה - לתאר אותה בגבולות של דיסציפלינה הומניסטית במהותה שיש לה מאפיינים משלה".

ניתוח שטחי ומכליל של "היחס האשכנזי לערבים"

הקושי העיקרי שחוויתי בקריאת הספר הוא העדר "דיסציפלינה הומניסטית" אוניברסלית המגשרת על ההבדלי מוצא, דת ועדה. בהיעדרה, מתמקד הספר במסירת אירועים היסטוריים ובציטוטים מעיתונים בני התקופה האמורים לאשש את הנחותיו.

למרבה האירוניה, אפילו המבנה הכרונולוגי שמציג הספר רק מפריך את הנחותיו. לכך מובילה גם המסקנה בסוף הספר: "אם בראשית הציונות סימנה המזרחיות את האפשרות ליחסי קירבה עם ערבי הארץ, הרי שבסופה של התקופה הפכה המזרחיות זהות המתגבשת (גם) סביב גישה אנטי ערבית נוקשה". אך גם לאחר שביסס כי הזהות המזרחית השתנתה ואיננה עוד "קרובה לערבים", מסרב כהן לוותר על הנחותיו בדבר יתרונו של "היחס המזרחי לערבים".

ב-1908 קראו קומץ אנשי רוח שהרכיב את ראשית ההתיישבות להקמתה של "אוטונומיה יהודית בארץ ישראל, שתושג כתוצאה מברית משולשת של תורכים, ערבים ויהודים". אלא שכהן טוען כי התושבים הספרדים קיבלו את ההצעה בברכה בניגוד למתיישבים הציונים "שהניפו את דגל

האופוזיציה מתחזקת ויוקדמו הבחירות בטורקיה

האפשרות לזכות ביותר מ-50% מהקולות ולהביס את ארדואן בסבב ההצבעה הראשון. זו עלולה לפגוע בסיכויי האופוזיציה גם בסבב השני. על רקע הדרתה, הודיעה מפלגת העמים הדמוקרטית על השקת ברית אלקטורלית חדשה בשם "עבודה וחירות". בברית זו חברות מפלגות שמאל נוספות, ובהן מפלגת העובדים של תורכיה, שהתפלגה בעבר מהמפלגה הקומוניסטית.

על רקע התפתחויות אלה הכריז ארדואן על הקדמת הבחירות. צעד זה מצטרף לשורת צעדים שנקט ארדואן לביצור מעמדו ולהחלשת יריביו, תוך ניצול שליטתו במערכת המשפט, בוועדת הבחירות ובפרלמנט.

אחוז החסימה בשירות הימין הקיצוני

כשנה לפני מועד הבחירות המתוכנן, חוקקה הקואליציה הימנית חוק להורדת אחוז החסימה מ-10% ל-7%. צעד זה נועד לאפשר למפלגה הלאומנית, שותפתו של ארדואן מהימין הקיצוני, לצלוח את אחוז החסימה למרות היחלשותה בשנים האחרונות. אך כוחות השמאל שאינם מיוצגים בפרלמנט, ובהם המפלגה הקומוניסטית הטורקית, עדיין יתקשו להתגבר על אחוז החסימה.

רדיפה משפטית נגד השמאל

מפלגת העמים הדמוקרטית עומדת מאז יוני 2021 למשפט באשמת קשרים עם מפלגת הפועלים של כורדיסטן (PKK), שהממסד הטורקי מגדיר ארגון טרור. התובע הממשלתי דורש להוציא את מפלגת העמים הדמוקרטית מחוץ לחוק.

בית המשפט העליון של טורקיה הקפיא באחרונה את חשבון הבנק הראשי של המפלגה, בו מופקדים כספי מימון המפלגות. נוסף על כך, בחודשים האחרונים פתחה הממשלה בגל מעצרים נגד חברי המפלגה באשמה של תמיכה בטרור. עם העצורים נמנים חברי הנהגת המפלגה, ראשי ערים ואף חברי פרלמנט.

ועדת הבחירות בכיס של ארדואן

ראשי האופוזיציה טוענים כי התמודדותו של ארדואן לכהונה נוספת בלתי-חוקית. לפי החוק, דרוש רוב של שני שלישים מחברי הפרלמנט על מנת לאשר לנשיא מכהן להתמודד על כהונה שלישית. אך משום שלקואליציה השלטת רק 335 מתוך 600 המושבים בפרלמנט, היא לא צפויה להשיג את הרוב הנדרש לשינוי. נאמני ארדואן, לעומת זאת, טוענים כי הרפורמה החוקתית ב-2017 שינתה את הגדרת תפקיד הנשיא. לכן, לדבריהם, כהונתו הראשונה של ארדואן בשנים 2014-2018 אינה נחשבת. הסמכות להכריע בסוגיה היא בידי ועדת הבחירות הרוויה באנשיו של ארדואן. לכן, סבורה האופוזיציה כי הוועדה לא תעמיד מכשולים בפני מפלגת השלטון.

קשה להעריך כעת כיצד תוכרע מערכת הבחירות. גם אם תצליח האופוזיציה להתאחד סביב מועמד משותף ולגבור על ארדואן בקלפי, לא ברור האם מתכוון האחרון לפנות את ארמון הנשיאות ללא התנגדות. לא ברור גם כיצד תחליט האופוזיציה למשול ביום שאחרי ארדואן, ומה תהיה מדיניותה. הרי חלק ניכר ממפלגות האופוזיציה שותפות לתפיסת העולם הלאומנית והניאו-ליברלית של השלטון. בישראל, יכולות הבחירות הקרובות בטורקיה לשמש תמרור אזהרה: כך מתנהלות בחירות במדינה בה חוסלה הדמוקרטיה המהותית והממשלה שולטת בכל מוקדי הכוח.

א. בן-יאיר

ארדואן, שוקל את צעדיו לקראת הבחירות (צילום: אברנסל)

הבחירות הכלליות בטורקיה יוקדמו בחודש, ויתקיימו ב-14 במאי - כך הודיע בשבוע שעבר (22.1) נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן. זאת על רקע השפל הכלכלי, האינפלציה הגבוהה והתערעורת התמיכה הציבורית במפלגתו. ארדואן אוזח בשלטון מאז 2003. אך בחודשים האחרונים מסתמנת באופוזיציה הטורקית אופטימיות זהירה בנוגע לבחירות. באוגוסט האחרון הכריזו שישה מראשי מפלגות האופוזיציה הממסדיות כי מפלגותיהם יציגו מועמד משותף, אשר יאתגר את ארדואן בבחירות לנשיאות. אך לפי שעה לא הגיעו ראשי האופוזיציה להסכמה על זהות המועמד.

אופוזיציה מפולגת המסרסת את עצמה

המפלגה הגדולה ביותר באופוזיציה היא מפלגת העם הרפובליקאית - מפלגתו הוותיקה של מייסד הרפובליקה הטורקית מוסטפא כמאל "אתאטורק". מנהיגה הנוכחי, הפוליטיקאי הוותיק כמאל קיליצ'דאראואלו (73), רואה בעצמו מועמד הגוש לנשיאות. עם זאת, האהדה הציבורית לקיליצ'דאראואלו פחתה בחודשים האחרונים, ולפי רוב סקרי דעת הקהל, שיעור התמיכה בו פחות מזה של ארדואן.

לעומת זאת, ראש העיר איסטנבול אכרם אימאמאואלו - אף הוא חבר מפלגת העם הרפובליקאית - זוכה באהדה ציבורית רבה. התמיכה בו גברה בחודשים האחרונים, זאת לאחר שהטיל עליו בית המשפט עונש מאסר בגין העלבת חברי ועדת הבחירות. לפי הסקרים, סיכויי של אימאמאואלו להביס את ארדואן בבחירות גדולים. הוא זכה גם בתמיכתה של מראל אקשנר, יו"ר מפלגת המרכז "טוב" - המפלגה השנייה בגודלה בגוש האופוזיציה. ראשי האופוזיציה הודיעו כי ב-13 בפברואר יכריזו על זהות מועמד הגוש לנשיאות.

א-ההסכמה בדבר זהות מנהיג הגוש נוספת למחלוקת עמוקה יותר - בין האופוזיציה הממסדית לבין השמאל הטורקי. מפלגת העמים הדמוקרטית, מפלגת שמאל פרו-כורדית שזכתה בבחירות האחרונות ב-12% מהקולות והייתה המפלגה השלישית בגודלה, מודרת מפורום התיאום של מפלגות האופוזיציה. ראשי האופוזיציה הממסדית סירבו עד כה להצעותיה לשלב כוחות במערכת הבחירות נגד ארדואן, וסירבו לשותף אותה במגעים לבחירת המועמד המשותף לנשיאות. זאת, על אף שמנהיגי מפלגת העמים הדמוקרטית הצהירו לא אחת כי הם מעוניינים להשתתף בברית. הם מוכנים לתמוך במועמד משותף מטעם האופוזיציה בתנאי שיוזמנו לשיחות התיאום.

אם יתמידו מפלגות המרכז בחרם על מפלגת העמים הדמוקרטית, זו תריץ מועמד מטעמה בבחירות לנשיאות. התמודדות כזו תמנע ממועמד האופוזיציה הממסדית את

ספר נוסף להורדה בחינם: "על ההגמוניה" מאת גרמשי

הוצאת רסלינג הנגישה לקהל הרחב ספר נוסף להורדה בחינם: "על ההגמוניה" מאת אנטוניו גרמשי, ממייסדי המפלגה הקומוניסטית האיטלקית. "הספריה הרסלינגית האנטי-פשיסטית החינמית", העמידה לרשות הציבור לפני כמה שבועות גם את הספר "פשיזם - מבוא" מאת פרופ' קווין פסמור, מרצה להיסטוריה באוניברסיטת קרדיף בבריטניה.

אחד מעורכי ההוצאה, ד"ר יצחק בנימיני, מסר: "מתוך תמיכה במחאה נגד עליית הפשיזם בישראל, ספריהם של גרמשי ופסמור זמינים להורדה בחינם בדף הפייסבוק של רסלינג".

גרמשי (1891-1937) נחשב גדול ההוגים האיטלקים במאה ה-20 ועמד בראש המפלגה הקומוניסטית האיטלקית. ב-1926 נכלא על ידי המשטר הפשיסטי וריצה מאסר בן 11 שנים עד למותו בקליניקת אסירים, סמוך לעיר רומא. במהלך מאסרו חיבר גרמשי את חיבורו המונומנטלי "מחברות הכלא", יצירת הגות ייחודית וחשובה שתורגמה לעשרות שפות. החיבור עוסק בשלל נושאים, לרבות תרבות, היסטוריה, פילוסופיה, פוליטיקה ולשון.

גרמשי מפתיע את הקורא בכתיבתו הייחודית, אשר הושפעה מן הנסיבות: הוא חיבר את יצירת המופת שלו בכלא, כמעט ללא ספרים וכתבי עת, ותחת פיקוח מתמיד של שלטונות הכלא.

"על ההגמוניה" מפגיש את הקורא העברי עם הגותו של אנטוניו גרמשי, והוא מחולק לפי נושאים המרכיבים גם את "מחברות הכלא": האינטלקטואלים ותפקידם החברתי; מערכת החינוך ובית הספר; הגותו של המדינאי האיטלקי מקיאווולי; הומניזם ורנסנס; לשון; ספרות. מהלכו המרכזי של הספר הוא ניתוח ההגמוניה - מושג מפתח תיאורטי בכתבי גרמשי, שלו השלכות תרבותיות ופוליטיות מרחיקות לכת. את הספר תרגם מאיטלקית אלון אלטרס - סופר, מתרגם ומומחה לתרבות איטליה ולספרות האיטלקית המודרנית.

יוסי אבו

חיפה: תיאטרון ילדים לכולם

רג'א זעאתרה, יו"ר סיעת חד"ש במועצת העיר חיפה, ואנשי תרבות ותיאטרון ערבים נועדו לאחרונה עם מנכ"לית תיאטרון חיפה ניצה בן צבי. זאת במטרה להנגיש לחברה הערבית את פסטיבל חיפה הבינלאומי להצגות ילדים ה-33, שיתקיים בחול המועד פסח.

בפגישה הציגו בן צבי ומנהלת השיווק של התיאטרון מיכל הללי את המאמצים שנעשו לאורך השנים לקרב לפסטיבל קהל מהחברה הערבית.

בתום הפגישה מסר זעאתרה: "אני מודה לבן צבי שהרימה את הכפפה. התיאטרון עשה ועושה צעדים לא מבוטלים, אך עדיין ניתן וצריך להעמיק את שיתוף הפעולה עם האמנים החיפאים, ובמיוחד אלה היוצרים עבור ילדים. חשוב שהילדים הערביים ייהנו מההצגות, אך חשוב לא פחות ששחקנים ערבים יוכלו להופיע בפני ילדים יהודים. הדבר חשוב תמיד, אך חשוב שבעתים באקלים הנוכחי של התגברות שיח השנאה והגזענות בישראל".

ההיסטוריונית ד"ר לינא דלאשה (צילום: עקבות)

סדרת הסכמים חדשה מבית מכון עקבות

אמצעים וכוונות - שיחות על מחקרים

הפרק השלישי בסדרת ההסכמים החדשה של מכון עקבות - "אמצעים וכוונות - שיחות על מחקרים" עלה לאוויר. פרק זה אירח את ההיסטוריונית ד"ר לינא דלאשה, שסיפרה על מחקרה המתמקד בעיר נצרת. המחקר של דלאשה מציב את השאלות: מדוע הפכה נצרת "עיר פלסטינית בעל כורחה" לאחר 1948; וכיצד מדיניות המעקב הטוטליטרית של ישראל דווקא מיטיבה עם חוקרי החברה הפלסטינית?

בפרק השני של סדרת ההסכמים התארח ההיסטוריון פרופ' בני מוריס, שסיפר מה נותר עוד לחקור בנוגע לאירועי 1948. במסגרת השיחה דן מוריס בשאלת הגישה לחומרים הארכיוניים בישראל. הוא השיב לטענה המושמעת נגדו, לפיה שינה את ניתוחו היסטורי לגבי הסכסוך בעקבות האינתיפאדה השנייה.

בפרק הראשון התארח ד"ר שי חזקני, אשר סיפר על אודות ספרו החדש והמחקר שבבסיסו. הספר עוסק במלחמת 1948 כפי שחוו אותה משתתפים מכל הצדדים. עוד דן הספר באופן שבו עיצבה המלחמה ועודה מעצבת את תנאי הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

את סדרת ההסכמים מנחה חוקר המכון אדם רז, המשוחח עם כמה מהחוקרות ומהחוקרים הבולטים בחקר הסכסוך. מכון עקבות לחקר הסכסוך הישראלי-פלסטיני הוקם ב-2014 מתוך הכרה בתפקידם הייחודי של ארכיונים, ובאפשרותם לספק כלים לניפוץ נרטיבים המזינים את הסכסוך. עוד פועל המכון לקדם שיח ציבורי המבוסס על עובדות, ותומך בעבודתם של מגיני זכויות האדם. באמצעות חקר חומרים ארכיוניים וחשיפת מנגנונים, תהליכים ואירועים הממלאים תפקיד בהנצחת הסכסוך, רואה מכון עקבות בארכיון כלי ליצירת שינוי. המכון אף מסייע למגיני זכויות האדם ולארגוני החברה האזרחית באמצעות אספקה והנגשה של חומרים ארכיוניים המקדמים את עבודתם. מכון עקבות פועל להרחיב את נגישות החומרים לציבור, מקדם שקיפות וחופש מידע.

להאזנת סדרת ההסכמים:

<https://www.akevot.org.il/podcast>

אין דמוקרטיה - אין אקדמיה

מחול אכזרי קודח סביבנו

(המשך מעמוד השער)

באופן פרדוקסלי, מרבית המתנחלים להציג את מעשיהם הנפשעים כתשובה הבלעדית לאלימות. אך הפלסטינים, יחד עם מחנה השלום הישראלי והחוק הבינלאומי, רואים בכיבוש ובהתנחלויות שורש של האלימות.

הנקמה היא מוטיב מרכזי באידיאולוגיה של המתנחלים והכחניסטים. את האלוהים של הימין הקיצוני היטיב לתאר המשורר ח.ג. ביאליק ביצירתו "מגילת האש": "הנה הוא אל נקמות, הוא בכבודו ובעצמו. שלו ונורא הוא יושב על-פסא אש בלב ים הלהבה. מעטהו של הקבת ארזמן וחדום רגליו גחלים בצרות. פתוהו דהרות אשים, מחול אכזרי קודח סביבו. על-ראשו תשאה להבה, גומעת בצמא חלל העולם. והוא שלו ונורא יושב וזרעוֹתיו נתונות על-לבו..."

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הופעה

FRUITFLIES

בהנחיית יקי לוי

רביעי, 1.2, בשעה 20:30

הקרנות סרטים

"מנילה בטפרי הלילה" / לינו ברזקה

בהנחיית שני קניסו ואורי דביר

הפיליפינים, 1975, 125 דקות (פיליפינית; עם כתוביות באנגלית)

חמישי, 9.2, בשעה 19:30

"ריטה, סו ובוב גם הוא" / אלן קלארק

ולאחריה שיחה בהשתתפות מושון סלמונה

בריטניה, 1987, 93 דקות (אנגלית; עם כתוביות באנגלית)

מוצ"ש, 11.2, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

הוגשה הצעת חוק לפגיעה בזכות השביתה, שביתה כללית שנייה בצרפת תוך שבועיים, העיתונאים מתייצבים למאבק נגד סגירת התאגיד, אלפי תלמידי תיכון מחו בתל אביב, ועוד...

zoha.org.il

ועדת התיאום של המרצים במוסדות להשכלה גבוהה המתנגדים להפיכה המשטרית של ממשלת הימין תקיים אירועי מחאה בכל האוניברסיטאות ברחבי הארץ ביום ראשון הקרוב, 5 בפברואר, בשעה 12:00. אל ההפגנות צפויים להצטרף סטודנטים לכל התארים, כמו גם עובדי הסגל המינהלי. העובדים המינהליים באוניברסיטאות מאוגדים ברובם בהסתדרות, אך זו עודה מסרבת בעיקשות להשתתף במחאות נגד שלטון הימין. "כולנו נצטרך יחד למען השמירה על הדמוקרטיה, כי אין אוניברסיטה ללא דמוקרטיה", נאמר בהזמנה שהופצה (31.1) בקמפוסים השונים.

אלפי מרצים בכל האוניברסיטאות חתמו על עצומה נגד ההפיכה המשטרית. הם פועלים להקמת תנועות להגנה על הדמוקרטיה בקמפוסים ברחבי הארץ. מרצים שהם חברים בסנאטים של המוסדות האקדמיים קוראים לכנס אותם על מנת שיתייצבו למערכה נגד הפשיזם.

בגילוי הדעת שפרסמה ועדת התיאום בשבוע שעבר נכתב: "חברות וחברי סגל המחקר וההוראה באוניברסיטאות מביעים את דאגתם העמוקה נוכח יוזמות הממשלה לפגוע אנושות בדמוקרטיה ובעצמאותה של מערכת המשפט בישראל. במגילת העצמאות נכתב כי 'מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות'. הענקת כוח דורסני לממשלה ולכנסת ללא מערכת משפט חזקה ועצמאית יעמיד עקרונות אלו בסכנה". גם ראשי המכללות האקדמיות הביעו חשש לעתיד הדמוקרטיה. כך עולה מגילוי הדעת שפרסמו השבוע.

חד"ש

ישיבת מועצה ארצית

לקראת ועידת החזית

שבת, 4.2, בשעה 16:00, אולם סמינרמיס, שפרעם

חד"ש חיפה

דיון בנושא מחאת הציבור הערבי

ויצירת גוש שמאלי רחב נגד הכיבוש

בהשתתפות ח"כ עאידה תומא-סלימאן ועיסאם מחול

רביעי, 1.2, בשעה 19:30, במועדון אחווה, בן גוריון 39

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי - סניף ת"א

פסטיבנק"י תל אביב - חורף 2023

מוזיקה, מסיבת החלפת בגדים, יריד אמנות, הרצאות,

סדנאות ועוד

יום שישי, 3.2, בשעה 11:00

ח"ד 26205, ת"א 6126102, מל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

מק"י: maki.org.il info@maki.org.il

אתר זו הדרך zoha.org.il